

بجاست نبیره شازده هم شهر کهنه لظفر شاد هم
خاملین این روز نام در طهر از و غیره
از سایر بلاد ایران حق مطالبه
قیمت ندارند

دانش

مطابق ۲۷ دسامبر فانیست
اعلان این روز نام قیمت ندارد
دوام الطباعه خاصه علیه در کهنه
مبارک در الفنون

میرزا دانش مایه و در طبع مجانا تفتیر میشود و هر کس از اجبا اطاعت
کند بگوید و نیز منوی بابا در روز علو بفرمایند و در آن خود

ارسطو و بعضی از اکابر حکمای سلف را عقیدت بود است
که اگر در حین طوفان قدری از ادهان نیا نبر روی آب
در پاره زنده طغیان طوفان تخفیف یابد و شکی نیست
که حکمای متاخر و معاصر با وجود مراعات احترام
منفذه مین خود بر این اقوال بے دلیل اغشاء چندانی
بنوده و نیست و اگر امر و زیلاج یا مهندسی اظهار
کنند که میتوان شدت طغیان دریا و طوفان و
امواج را با چند خمره روغن تخفیف داد البته از رو
تمسخر سر خود را خواهد جنبانید با شاهنشاهی بالا
خواهد انداخت زیرا که بیدلیل مشکل است با و نتواند
که اندک روغن تواند مفاومت و همسر کند با قوت
امواج که پیکر دریای طوفان خیز و بے از بعضی تجار
که این ایام در **اکس** انگلستان کرده اند

و بسیار موجب حیرت است چنین بر می آید که پیش پند
حق داشته اند و اینم جمله واقعتا در
استرین چیلد *Mr. J. Childes*
نام که از ارباب صنایع و صاحب کارخانه است از
مرمت کارها کارخانه خود که در کنار مرد ایپه بود
باز دیدم بنمود روزی باد شدید آمد و سطح آب
مرداب بسیار موج برهم خورد و بود تا گاه مخزن
روغن کارخانه که نزدیک مرداب بود منفذ پیدا کرد
و روغن بر سطح آب ریخت و با طرف وجوانب کشیده
شد و امواج کوچک بر طرف شدند آن شخص صبر کرد
تا روز دیگر که باز باد شدید وزیدن گرفت و سطح
آب موج برهم خورد و کرد پدر رئیس عملیات خود را
خواستند با و گفت یک لوله کا او نشو مدام لوله

۵۳

دسامبر ما اعلو تجارنا جمعیم تجارنا و ما اعلو الفنون

در آثار سیمیا و فیزیک و طبیعت عقربا

(۱۲۵) **س** ایاد در هنگام نزل صاعقه بوی مخصوص استنشام میشود بانه **ج** بده در هنگام طوفان بلکه بدون
نزل صاعقه بسبب تغییر اسپرن هوا بوی مخصوص استنشام میشود و علاوه بر این هر جا که معرض صاعقه باشد
بوی کو کرد و فتنه استنشام میشود

(۱۲۶) **س** این بوی از کجاست **ج** هنوز این سبب معلوم نیست در وقت طوفان علاوه بر **ازن** بخار
شوره نیز تولید شوند که بوی تند خفه کننده دارند و بوی بکله از بوی کو کرد و فتنه نمایان است چون کو کرد

که سه ذرع طول داشته در قعر مرداب فرو برد و از دهها
 لوله روغن ریخت هنوز نصف بطریقه روغن در سطح آب
 کثرت نشده بود که طغیان آب مرداب فرو نشاند و از
 توج ایستاد **مستر چیلد** از اثر روغن در موج آب
 مطمئن کرد بدو عمره آن نمود که این تجربه را در دریا
 بعل آورد بیکه از بنادر نزدیک انجارت و کشته بخار
 کوچک اجاره کرد و در وزاوی که طوفان شروع شد از
 بند بجانیه ربای عقب کشتی اند و چند بطریقه روغن
 در دریا خالی کردند و روغن در سطح آب کثرت شد
 فوراً در یک مقدار وسیعی از سطح دریا امواج فرو
 نشاند و طوفان آرام گرفت و حاضرین را کمال تعجب
 روی داد

مستر چیلد را جرئت افدام با این بخار بیش از پیش
 شد و لوله ای که در سطح آب کثرت کرد و از ساحل
 بدریا کشید و در پیست ذرع لوله **گونا پرکا** متصل
 بانها کرد و بقاصد در این لوله های اخیر چندین مشتک
 سزابهاش قرار داد و از حسن اتفاق روز بعد از وضع
 این اسباب هوا بشدت منقلب شد و طوفان سکنج
 برخاست بواسطه نلبه روغن وارد لوله ها کردند
 و بقاصد نفیسات کثرت سطح آب ریا مانده است و قبیل
 وضا کردید و قایمها بخوبی در حرکت آمدند چندین

۵۴

نوبت عمل را تجدید کرد و در هر نوبتی همین نتیجه حاصل
 کرد بدو لوله عاقبت لوله ها از هم کیخته شدند و
مستر چیلد در صد دان است که اسباب محکمتر
 ترتیب دهد و در ساحل بندر **آبردين**
Aberdeen تکرار تجربه نماید یک از حکما
 طبیعه **بلیثریک** نیز در کتاب خود مسئله عنوان
 میکند که با این تجربه مطابق آید (کا)

بقیه حیات موسیقی که سیولر
معلک مؤنربک با ادر الشرفی

بنابر ذای **فنیس** مصنف سابق الذکر موسیقی
 علمی است که بواسطه ترکیب اصوات موجب حرکت
 و هیجان قوای نفسانی میشود و این تعریف هم ساده
 و هم صادق است و مخصوصاً معلوم میکند که منظور
 و اثر فن موسیقی ایجاد و طبیعت حرکت نفسانی
 مخصوص است که هر کس با ندازه فهم خود احسا کرده
 و ملنفت شده است که آن حرکت بواسطه رابطه
 جمهولیه مراتب تا تعیین حالته که از مشاهده همین جسمه
 بخار می یابد و نقاشی حاصل میشود متفاو از حرکت
 و از این باب متفق علییه است که موسیقی در جوهر
 ظاهر و باطنی و هو او هو نفسانیا با واسطه ترکیب

بجالت ترکیبات مختلفه در طبیعت و اجزاء معکده موجود و افراسن و سر به تصفید است صناعتی در هنگام عبور
 علی الاصال بان بر می خورد و قدری از آن بخار نموده با خود هم آمیخته و بخار از آن منتشر میزند

(۱۲۷) **س** ایضا عقده اثر شیمیائی در هوا ندارد چرا که سبب ترکیب اکثرین **آزوت**
 هوا میشود و تولید جوهر شوره یا بخار موسوم به **اسیدایک** ازینک منبأد و یا اینکه اکثرین هوا
 با **مشیلرژن** مرکب نموده تولید بخار آب کند که بواسطه ترکیب **آزوت** و **مشیلرژن** اندک جوهر
 نوسا در تولید میشود

(۱۲۸) **س** چرا طوفان هوا را صاف میکند زیرا که صناعتی در هنگام عبور از هوا تولید جوهر شوره می کند
 و علاوه بر این بواسطه حرکت هوا بخارات مضره پراکنده میشود و آنچه تجربه رسید این است که طوفان هوا را صاف میکند
 از باب تولید **آزن** و جوهر شوره و از باب شست و شو به بار اینکه همیشه با طوفان همراه است و بواسطه

و بیشتر از سایر صنایع و هنرهای دلبند بر اثر ذرات
و کویا محبت و عشق فطری انسان با آن علم بر زبان
خاصه تکلم مینماید

دکاروت که از حکایه مناخرین است در تعریف
موسیقی گفته است که مقصود از موسیقی محظوظ و
ملذذ ساختن و بهیجان آوردن هوا و هوای سهوا
کونا کوناست

هر چند در از منتهی سلف علم موسیقی چندان تکمیل
نشده بود مع هذا متفادین از برای ان شان زیاد
قرار میدادند و مقام این هنر را در تعیش عامه ناس
خیله بابت میدانشند و در افسانهها و قصص خویشت
۲ تا عجیبه و عظیمه از آن نقل میکردند و معلوم میشود
که قدرت مخصوصه این هنر را بخوبی درک نموده بودند
و چنین کان میکرده اند که این فن شریف بتواند برین
روح و دل جوانان کند که در معاشرت پاک دل و
پاک دامن و در معارف و مهالک قوه دل و بی
ناک شوکند

افلاطون در دولت جمهور خود گفتگویی زیاده
از موسیقی مینماید و منقش میکند از آنانی که فایده
مردم یونان و لید موسیقی را اسباب شهوت
پرستی و بی عصمتی قرار داده اند و از وضع

دورین *Dorien* و **فریزین**
Phrygien تجید نموده میگوید که

طریقه ایشان در اظهار صدا و بیان مردم
با جرئت و پاک دل منحصراً است در این عصر

هنوز بعضی طوایف هستند از قبیل سکنه **ایمو**
aimo که یک از جزایر مجمع البحرین است

که افسانههای تاریخی دارند که در آنها تکالیف علی
ایشان مسطور است مثلاً برای صید ماهی و از

مخصوصه دارند در قایق ساختن یا کشتی در دریا
انداختن و یاد رخت از جنک افکندن و از آنها

مخصوصه مینویسند و در هر عهد با او از موسیقی
مردمان را بمعارف قتال میبرده اند بلکه **پاونارک**

Plutarque که یکی از مصنفین قدیم است
در کتاب موسیقی خود مینویسد که علم موسیقی

تصفیه روح مامیکند و یک نوع تطبیق و انتظام
در آن بر روز میدهد (کا)

مرض ریفتی که در دکلوی سخن و باغشا
کادباست چند سال است در پای تخت و سایر

ولایات امپراتور شیباع و وفود می آرد و بسیار از
اطفال بلکه جوانان را تلف کرده و کفر علاج شداند

توجه کرده و هوا پیدا میشود

(۱۲۹) **س** چرا تولید آرن و چو هر شوره سبب تصفیه هوا میگردد **ج** بعلت این که با اجسام متعقنه
که همیشه **تولد آرن** زیاد دارند مریض میشوند و تولید **آرن** و **آرنیت** خوشادری میکنند و این
اصلاح در بخارا بعمل میشوند

(۱۳۰) **س** چرا طوفان شهر را منوش میکند **ج** بعلت حرارتی که احداث مینماید یا **آرن** که
تولید میکنند

(۱۳۱) **س** چرا در وقت طوفان کوشش زود تر از سایر اوقات متعقن میشود **ج** **اولاً** بواسطه حرارت
و رطوبتی که زمین فسادند **ثانیاً** بواسطه تبدیل شدن **اکسیرن** به **آرن** عمل متعقن شدن سریع میشود
زیرا که میل ترکیب **اکسیرن** **التریک** با اجسام بیشتر است

۵۵

در این روزها میرزا نصر ث طبیب مخصوص مکه
 و مریضخانه که خود از اطبائے خاذق است طفل
 چهار ساله اش در کمال سختی مبتلا با بر در دهولت
 شد و از علاج نومید بودند **کنز البو**
 معلم کل طب مدرسه مبارکه بمعالجه او اقدام نمود
 و در سه چهار روز مرض بان سختی را بکلی علاج کرد
 و طفل صحیح المزاج و کسافت منون و خرسکند
 شدند محض تشکر باداره دانش مرانی را
 اظهار داشتند تا منطبع نموده حدائق کمال
 علم و عمل **کنز** مزبور را معلوم خاص و عام
 کنند (کا)

صنعت باسکه نضوی بقاعه البکرانی
 ساطهاست صنعت لیتکرا فی که کسپدن تصویر
 در روی سنگ فرنگی و باسکه کردن آن است
 در دره اختلاف الباهره بدست آمده و گاهی امتحان
 از آن کرده اند و بی بعد از چاپ چنانکه باید
 و شاید نکات نقاشی و دقیق آن درست از کار
 بیرون نمی آید و بازنمکت یاد باز مطبوع اتفاق
 نمی افتاد تا در این اوقات که در مطبع دارالفنون
 ایاد روزنامه دانش شد میرزا عباس

رئیس آن مطبع که سالهای دراز در علم
 نقاشی باسکه و عمل چاپ زحمات کشید
 و عملی صرف نموده و امر و زور این صنعت
 اول او ستاد و متبوع است بواسطه افتخارات
 عدیده و اجراء معموله و عقایق مخصوصه راه
 تکمیل این فریض شریف ابدست آورده
 بنا بر تمین و تبرک تمثال بهیثال بندگان
 اعلی حضرت اقدس همایون شاهنشاهی
 خلد الله ملک که را خود مشارالیه کشیده
 و از کار بیرون آورده است و الحوق کمال
 اسناد به را بکار برده و زاید الوصف از
 عهده این صنعت برآمده است آن تمثال
 مبارک اکنون در مطبع مزبور موجود است
 و امید چنان است که من بعد از اتمام
 نقا ویر و غیره آنچه بخواهند و میل داشته
 باشند متعهدا بانجام رسانند

اعلان

کتاب بوسف و زلیخا از تصنیف قاضی ابوالفاسم فردوسی
 علیه الرحمه تا کمال امنیا و خط خوش و مصور و مطبع علی طبع شد
 در سه امر جو امین الملل در حجره آقا میرزا محمد باجر کاتب و شریک
 موجود است هر که بخواهد بفرش برسد

- (۱۳۲) چو وقت طوفان سبب تر شدن فضا میشود چو وقت که نازه است و عمل تخیرش
 بانجام رسیده
- (۱۳۳) چو طوفان فضا نازه را تر میکند چو زپرا که انفلابخمری آن را قطع مینماید و وجود
ازن سبب تغییر انفلابخمری بانقلاب خلی میشود
- (۱۳۴) چو ارتفاع کهنه قوی در طوفان ترش شود چو زپرا که عمل انفلابخمری آنها کاملاً شده
 و بانجام رسیده و دیگر بواسطه **ازن** معوق و متغیر نشود
- (۱۳۵) چو کاه بواسطه صاعقه فلزات ذوب شوند چو بجهت آنکه هر کافوت خلوا الکبر سیبند
 شد با شدیم بولند در فلز که بان بر خورده جگر نمیتواند شد بواسطه عایقی که در راه آن پیدا میشود احدی اثر آن
 شد بیکه میشود یا سرعت حرکت آن تکدیل میشود بحرار شد یک
بقیه در شماره آتیه